रोल्पा नगरपालिकाको आ.व.२०७८/०७९ को नीति तथा कार्यक्रम

रोल्पा नगरपालिकाको यो सम्मानित नवौं नगरसभामा सहभागि हुनभएका

नगरसभाका सदस्य ज्युहरु

यस सभामा पाल्नुहने सम्पुर्ण पत्रकार तथा राष्ट्रसेवक कर्मचारी ज्यु हरु

१) हाम्रो देश तथा विश्वलाई नै कोभिड १९ को दोश्रो लहरले आगोको लप्काले जस्तै तीव्र रुपले लपेटीरहेको छ । कोभिड १९ बाट आक्रान्त यो कठिन परिस्थितिमा पनि तमाम चुनौतीका वावजुद यस गरिमामय नवौ नगरसभामा रोल्पा नगरपालिकाको पाँचौ वर्षको तथा सम्भवत : निर्वाचित जनप्रतिनिधिहरुको यस प्रथम कार्यकालका लागि अन्तिम वर्षको नीति तथा कार्यक्रम प्रस्तुत गर्न पाउदाँ गर्वको महसुस भइरहेको छ ।

२) जनआन्दोलन, सशस्त्र जनयुद्ध, विभिन्न खालका न्यायपूर्ण क्रान्तिद्वारा लोकतान्त्रिक गणतन्त्र स्थापनाका लागि विशिष्ट योगदान पुर्याई जीवन अर्पण गर्नुहुने सम्पूर्ण वीर शहिदहरुप्रति हार्दिक श्रद्धान्जली व्यक्त गर्दै घाइते अपाङ्ग प्रति उच्च सम्मान व्यक्त गर्दछु । आन्दोलनको नेतृत्व गर्नुहुने उच्च नेतृत्व प्रति सम्मान र नेपाली समाजको रुपान्तरणमा पुर्याउनुभएको योगदानको स्मरण गर्न चाहान्छु ।

३) रोल्पा नगरपालिकाको यो नीति तथा कार्यक्रम नेपालको संविधान (२०७२), नेपाल सरकारको आर्थिक नीति, नेपाल सरकारको आवधिक योजना तथा दीर्घकालीन क्षेत्रगत नीतिहरु, दीगो विकास लक्ष्यहरु, लुम्बिनी प्रदेश सरकारका आर्थिक लक्ष्य तथा नीतिहरु, प्रदेश सरकारको दीर्घकालिन योजनालाई मार्गदर्शनको रुपमा लिदै नगरपालिकाको चालु तथा गत आर्थिक वर्षमा ल्याएको नीति तथा कार्यक्रम कार्यान्वयनको समग्र अवस्थालाई मध्यनजर गर्दै आ.व २०७८र२०७९ को नीति तथा कार्यक्रम प्रस्तुत गरिएको छ ।

४) कोभिड १९ दोश्रो लहरको प्रभावले यस नगरपालिका पनि अछुतो रहन सकेन । कोभिड १९ का कारण ज्यान गुमाउनुहुने यस नगरपालिका लगायत सम्पुर्ण नागरिकहरु प्रति हार्दिक श्रद्धाञ्जली व्यक्त गर्दै उहाँहरुका परिवारजनमा समवेदना व्यक्त गर्दछु । अस्पताल तथा आइसोलेनमा उपचाररत सम्पूर्ण दाजुभाई, दिदीवहिनीहरुको स्रीघ स्वास्थ्य लाभको कामना गर्दै थप फैलिन नदिन सबै नगरवासीहरुमा सुरक्षित र संयम रहन अपिल गर्दछु । जनताको नजिकको सरकार भएकोले रोल्पा नगरपालिका आफ्नो क्षमताले भ्याएसम्म विपत्को यस घडिमा नागरिकहरुको जीवनरक्षाको लागि कटिवद्ध रहेको प्रतिवद्धता जाहेर गर्दछु । कोरोनाले दैनिक जनजीवनमा पारेको प्रभाव र आगामी वर्ष अझ थपिन सक्ने जनस्वास्थ्यका जोखिमहरु न्युनिकरण गर्न, प्रभावित जनतालाई राहत प्रदान गर्न तथा यस महामारी कारण नगरपालिकाभरी लगाइएको बन्दाबन्दीले गर्दा शिथिल बनेको आर्थिक, सामाजिक क्षेत्र, स्वदेशभित्रै गुमेका रोजगारीका अवसरहरुलाई क्रमश : सम्वोधन गर्न र नगरपालिकामा ठूलो संख्यामा भारत लगायतका अन्य मूलुकवाट तथा शहरी क्षेत्रबाट फर्किदै गरेका नागरिकहरुका कारण थपिदै गएको चुनौतीहरुको सामना गरी अर्थतन्त्रलाई चलायमान वनाई पुर्नसुदृढिकरण गर्न तीनै तहका सरकारहरुका वीचमा समन्वय, सहकार्यका आधारमा आगामी वर्ष नगरपालिकाले अवलम्वन गरिने नीति तथा कार्यक्रमहरु प्रस्तुत गरेको छु ।

५) “समृद्ध र शुखी वन्ने” रोल्पा नगरवासीको आकांक्षा पुरा गर्न यो बर्षको नीति तथा कार्यक्रममा देहायका कार्यक्रमहरुलाई उच्च प्राथमिकतामा राखिएको छ ।

क) कोरोना महामारीको कारण आर्थिक, सामाजिक, शैक्षिक लगायत नागरिकका जनजीवनका अन्य क्षेत्रमा परेको प्रभावलाई न्यूनिकरण गर्दै आर्थिक सुदृढिकरण, सामाजिक विलचनलाई रुपान्तरण र प्रभावकारी व्यवस्थापन गर्ने,

ख) व्यवसायिक कृषि, पशुपालनको माध्यमवाट आयआर्जन, स्वःरोजगारीका अवसरको सृजना गर्दै गरिवी निवारण र जीवनस्तरमा सुधार ल्याउने,

ग) सबै नागरिकहरुको आधारभूत स्वास्थ्य सेवामा सहज पहुँच पुर्याई उपलव्ध सेवा सुविधाको स्तरोन्नती गर्दै स्वस्थ्य नागरिक तयार गर्ने,

घ) शिक्षालाई व्यावसायिक, जीवनोपयोगी वनाई शिक्षित र समुन्नत नागरिकहरुको उत्पादन गर्ने,

ङ) विकास कार्यक्रम तथा आयोजनाहरुको पुर्न प्राथमिकता गरी फजुल खर्च रोक्ने, वित्तिय अनुशासन कायम गर्दै उत्पादनशिल र रोजगारमुलक क्षेत्रमा लगानी केन्द्रित गर्ने,

च)नगरपालिकाको जैविक तथा प्राकृतिक विविधता, भाषा संस्कृति र मौलिकपनलाई प्रर्वद्धन गर्दै पर्यटन क्षेत्रको विकास र विस्तार गर्ने,

छ) सदाचार पद्धतिको अवलम्वन गरी, नागरिकहरुलाई छिटो छरितो र जनमैत्री सेवा प्रवाहको माध्यमले परिवर्तनको प्रत्यक्ष अनुभूति दिलाउने ।

(क) सामाजिक विकास :

(१) स्वास्थ्य सम्वन्धी नीतिः

- संक्रामक रोग कोभिड १९ कोरोना भाइरसको नियन्त्रण तथा रोकथामका लागी संघीय सरकार , प्रदेश सरकार सँग समन्वय गर्दै र सम्पुर्ण नागरीकहरुसँग हातेमालो गर्दै नगरपालिका नेतृत्वदायी भुमिका सहित अगाडी बढनेछ ।
- कोभिड १९ कोरोना भाइरसको नियन्त्रण तथा रोकथामका लागी प्रभावकारी मानिदै आएको नागरिकहरुका लागि खोप संघिय सरकारबाट पनि प्राप्त हुन नसक्ने अवस्थामा पनि शिक्षक सहित लक्षित नागरिकहरुका लागि रोल्पा नगरपालिकाले खरिद गरि खोप प्रदान गर्ने व्यवस्था गरिनेछ ।
- नागरिकको स्वास्थ्यसम्वन्धी मौलिक हकको कार्यान्वयन गर्न गुणस्तरीय आधारभूत स्वास्थ सेवामा सबै नागरिकहरुको सहज पहुँच सहज गरिनेछ । एक वडा एक व्यवस्थित स्वास्थ्य केन्द्रको नीतिलाई निरन्तरता दिइनेछ ।
- रोल्पा नगरपालिकामा आमासँग उपमेयर कार्यक्रम संचालन गरिनेछ ।
- नगरपालिकाका दुर्गम क्षेत्रमा स्थापना गरिएका शहरि स्वास्थ्य केन्द्रहरुको विकास (भौतिक तथा जनशक्तिको) स्तरोन्नती गर्दै लगिनेछ । सवै वडाकेन्द्र, स्वास्थ्य संस्थामा सरोकारवाला

निकायहरुसँग समन्वय गरि एक /एक वटा एम्बुलेन्सको क्रमश व्यवस्था मिलाउन पहल गरिनेछ ।

- रोल्पा जिल्ला अस्पतालको पूर्वाधार निर्माण र अस्पतालको स्तरोन्नती गरेर सय शैयाको सुविधासम्पन्न अस्पतालको रुपमा विकास गर्न समन्वय गरिनेछ ।
- जापानी दुतावाससँगको सहकार्यमा निर्माणाधिन स्वास्थ्य केन्द्र लिवाङ्गको तोकिएकै समयमा निर्माण सम्पन्न गर्न पहल गरिनेछ ।
- योग, प्राकृतिक चिकित्सा प्रणाली र आयुर्बेदिक उपचार प्रणालीको माध्यमले स्वस्थ नागरिक विकासमा पहल गरिनेछ ।नगरपालिका अन्तर्गतका वनक्षेत्रमा उपलव्ध जडिवुटीको पहिचान, प्रसोधन र अनुसन्धानका लागि अनुसन्धान केन्द्र र आयुर्वेद विद्यालयको स्थापना गर्न पहल गरिनेछ ।
- विद्यालय उमेर देखिनै बालवालिकाहरुमा स्वास्थ्य र पोषणको बारेमा जानकारी गराई स्वस्थ नागरिक उत्पादन गर्न विद्यालय स्वास्थ्य कार्यक्रम लाई अगाडि बढाइनेछ ।
- प्रत्येक वडामा स्वास्थ्य चौकिको निर्माण गरी आवश्यक उपकरण उपलव्ध गराईनेछ । आवश्यक औषधि, खोपको समुचित वितरण उपलव्ध गराई रिफरल केन्द्रको रुपमा विकसित गरिनेछ ।
- स्वास्थ्य र सरसफाई सम्बन्धि जनचेतना अभिवृद्धि गरी ज्क्षरवक्षम्क, लागू पदार्थ दुर्व्यसनी नियन्त्रण र तिनको हेरचाहको लागि विभिन्न स्वास्थ्य संस्थाहरुको सहयोग, समन्वय र साझेदारी गर्ने नीति अवलम्बन गरिनेछ ।
- नगरपालिका स्तरमा ब्लड बैंक स्थापना प्रक्रियालाई रेडक्रस रोल्पा, रोल्पा जिल्लास्थित सबै स्थानीय तह, प्रदेश तथा अन्य सहयोगी निकायहरुसँगको साझेदारीमा अगाडि बढाइनेछ ।
- कोरोना महामारीका कारण सृजित समस्यावाट पाठ सिक्दै आपतकाल र विपद्मा नागरिकको जीवन रक्षा र आपतकालिन उपचारको लागि पूर्वतयारी गरिनेछ । नगरपालिका क्षेत्रमा एक सुविधासम्पन्न प्रयोगशाला स्थापनाको लागि पहल गरिनेछ ।

(२) शिक्षासम्बन्धि नीति :

- "**दक्ष शिक्षक गुणस्तरीय शिक्षा, समृद्ध र समुन्नत रोल्पा नगरपालिका हाम्रो इच्छा**" भन्ने आर्दश बाक्यका साथ आगामी ५ बर्षलाई सामुदायिक विद्यालय सुधार अभियानको रुपमा सञ्चालन गरिनेछ, यो कार्यमा सघींय सरकारको सामुदायिक विद्यालय सुधार दशकका नीति, कार्यक्रम र कार्ययोजना तथा प्रदेश सरकारका शैक्षिक सुधारका कार्यक्रमसँग समन्वय र सहकार्य गरिनेछ ।
- नगरपालिकाको न्युन आन्तरिक आय तथा संघबाट प्राप्त हुने विविध अनुदानमा वृद्धि हुन नसक्नु जस्ता कारणका वावजुद पनि बाल विकास शिक्षक, विद्यालयका कर्मचारी, विद्यालय सहयोगी र नगर स्वयंसेवक शिक्षकहरुको उत्प्रेरणा र मनोवल माथि उठाउनका लागि नगरपालिकाको तर्फबाट पारिश्रमिकतामा केहि वृद्धि गरिनेछ ।

- नगरपालिकाको समग्र शैक्षिक गुणस्तर उन्नयनका लागि आगामी बर्ष भित्र नगर शिक्षा योजना लाई सरोकारवालाहरुको बीचमा पुर्‍याई रोल्पा नगरपालिकालाई शैक्षिक हव (भ्मगअबतष्यबी ज्गद) बनाउने दिशामा नतिजामुखी ढँगले कार्यन्वयनमा अघि बढिनेछ, मानव संसाधन प्रक्षेपणका आधारमा शिक्षालाई सीपविकास, श्रमलाई सम्मान गर्ने, आयआर्जन र रोजगारीसग आवद्ध गर्ने गरी प्राविधिक शिक्षाका नयाँ कार्यक्रमहरु विस्तारमा जोड दिइनेछ । प्राविधिक शिक्षा छात्रवृत्ति कार्यक्रमलाई निरन्तरता दिदै यसलाई अभ्र लक्षित समूह केन्द्रित, माग र श्रम बजारको आवश्यकतामा आधारित बनाउदै लगिनेछ । छात्रवृत्ति सुविधामा प्राविधिक शिक्षा अध्ययन पुरा गरेकाहरुलाई सामाजिक उत्तरदायित्व अभिवृद्धि गर्न नगर क्षेत्रमा योगदानका लागि मापदण्ड तयार गरिनेछ ।
- वडा शिक्षा योजना अनुरुप सामुदायिक विद्यालयहरुलाई र वडा शिक्षा समितिसँगको समन्वयमा नक्सांकन तथा पुर्नवितरण गरिनेछ । नगरपालिकाको प्रत्येक वडामा कम्तिमा एक विद्यालयलाई नमूना विद्यालयको रुपमा विकास गर्ने गरी आगामी बजेट केन्द्रित गरिनेछ । विद्यालयहरुमा न्यून शिक्षक दरवन्दीलाई मध्यनजर गरी शैंक्षिक गुणस्तर सुधारका लागि विद्यालयहरुलाई प्रदान गर्दै आएको स्यंम सेवक शिक्षक परिचालन कार्यलाई यो बर्ष पनि निरन्तरता दिइनेछ ।
- संस्थागत विद्यायलहरुको वर्गिकरण, शुल्क निर्धारण,छात्रवृत्ति वितरण, सवारी साधन व्यवस्थापन जस्ता कार्यहरुलाई नियमन र व्यवस्थापन मार्फत नाफामूलकभन्दा पनि सेवामूलक बनाउन संस्थागत विद्यालय न्यूनतम मापदण्ड निर्देशिकाले तोकेका आधारमा संस्थागत विद्यालयहरुसँग समन्वय र सहकार्य अघि वढाइनेछ । नगरक्षेत्रका सामुदायिक र संस्थागत विद्यालयहरुका वीचमा असल अभ्यासहरु (द्यभकत उचबअतष्अभ)को अवलम्वन, साभ्रेदारी र समन्वय गरिनेछ ।
- विद्यार्थीहरुलाई विद्यालयको शैद्धान्तिक शिक्षासँगै श्रम र उत्पादनसँग आवद्ध गर्न, श्रमप्रति सकारात्मक सोचको विकास गर्न, कृषि उत्पादनका नविनतम प्रविधिवारे जानकारी दिन पेशा व्यवसाय र प्रविधि अध्ययापन हुने आधारभूत र मावि तहका विद्यालयहरुलाई विद्यालय करेसावारी र बगैचा कार्यक्रमको सुरुवाती गरिनेछ । यसै बर्षदेखि स्थानीय पाठ्यक्रम कक्षा (१(३) लाई परीक्षणमा लैजानुका साथै आगामी बर्ष कक्षा (४(५) को पाठ्यक्रम निर्माण कार्य अघि वढाइनेछ ।
- प्रधानाध्यापकहरुसँग कार्यसम्पादन करार सम्भ्रौता गरिनेछ, नतिजामूलक कार्यसम्पादन सम्भ्रौंताका आधारमा कार्यसम्पादन र प्राप्त नतिजाका आधारमा विषयगत शिक्षक, प्रधानाध्यापक र विद्यालयहरुलाई Performance Based Grants सूरुवात गरिनेछ । शिक्षक तथा कर्मचारीहरुको तलव भत्ता मासिक रुपमा बैंक मार्फत भुक्तानीका लागि पहल गरिनेछ । न्यून पारिश्रमिकका कार्यरत निजी शिक्षक, विद्यालय कर्मचारी र बालविकास शिक्षकहरुको मनोवल बढाउन गैर(मौद्रिक उत्प्रेरणाका कार्यक्रमहरु सञ्चालनमा ल्याइनेछ ।
- नगर क्षेत्रमा रहेका सामुदायिक सिकाई केन्द्रलाई क्रियाशिल बनाइनेछ, यस्ता सिकाई केन्द्रलाई अभिभावक शिक्षा, सामुदायिक सचेतीकरण र निरन्तर शिक्षाका कार्यक्रमहरु सञ्चालनमा परिचालन गरिनेछ । सामुदायिक सिकाई केन्द्रलाई अगुवा विद्यालय र वडा कार्यालय प्रति उत्तरदायी वनाइनेछ । यस्ता केन्द्रहरुलाई सूचना केन्द्रको रुपमा विकास गर्न कम्प्युटर, निःशुल्क इन्टरनेट र पुस्तकालयको व्यवस्था गरिनेछ ।

- हालसम्म विद्यालयमा भर्ना नभएका, कोरोना (Covid -19) प्रभावित, गरिव, विपन्न, द्वन्दपिडित, शहिद परिवार, लगायतका लक्षित समूहका बालबालिकाहरुलाई आगामी बर्षभित्र विद्यालयमा भर्ना गरी अनिवार्य आधारभूत शिक्षाको प्रत्याभूत गराइनेछ, नगरक्षेत्रमा सञ्चालित फरक क्षमता भएका बालबालिकाहरु अध्ययनरत विद्यालयहरुलाई सवलीकरण गरी बालमैत्री व्यवस्थापन मार्फत बालबालिकाहरुको चौतर्फि विकासमा जोड दिइनेछ ।
- विश्वभरी नै महामारीको रुपमा फैलिएको कोरोना (Covid -19) को कारण शैक्षिक क्षेत्रमा परेको क्षतिलाई कमी गर्न हाल सञ्चालनमा रहेको (रेडियो शिक्षा र जुम मिटिङ्ग)बैकल्पिक सिकाई कार्यक्रमलाई अझ क्षेत्र र पहुँच विस्तर गरी विद्यार्थीमैत्री बनाइदै लगिनेछ । शिक्षा क्षेत्रको विपद् प्रतिकार्य योजना निर्माण, विद्यालयमा तत्काल कार्यसञ्चालन गर्न कोरोना सुरक्षा किड्स उपलव्ध गराइनेछ । विद्यार्थीहरुको स्वास्थ्य र पोषण अवस्थामा सुधारका लागि स्वास्थ्य सस्थाहरुसँगको समन्वयमा विद्यार्थीहरुको नियमित स्वास्थ्य परीक्षणको व्यवस्था मिलाउनुको साथै विद्यालयमा जंक फुडको प्रयोगलाई निषेध गरिनेछ ।
- विद्यालयमा सूचना तथा सञ्चार प्रणालीको प्रयोगमा वढवा दिइनेछ, प्राथमिक तहको विद्यालय देखि नै कम्प्युटरको माध्यमले शिक्षण सिकाई गरिनेछ, आगामी बर्षभित्रमा सबै माध्यमिक तहका विद्यालयहरुमा डिजिटल र भर्चुवल कक्षा सञ्चालन गरिनेछ । सामुदायिक विद्यालय र त्यहाँ अध्ययपनरत शिक्षकहरुमा सूचना प्रविधिको प्रयोगलाई वढाउन साझेदारी कार्यक्रम मार्फत अनुदानको व्यवस्था मिलाइनेछ ।
- विद्यालय शिक्षाको जगका रुपमा रहेका बालविकास केन्द्रहरुलाई क्रमश स्तरोन्नती गर्दै लगिनेछ, बालविकास केन्द्रको भौतिक व्यवस्थापन, सामग्री व्यवस्थापन र शिक्षकहरुको क्षमता विकास गर्दै हालसम्म बालविकास केन्द्र नभएका विद्यालयहरुमा यो बर्ष पनि सहायता अनुदानको व्यवस्था मिलाइनेछ, समुदायमा सञ्चालनमा रहेका बालविकास केन्द्रहरुलाई विद्यालयमा आवद्ध गराइ सबैका लागि पोषिलो खाजाको व्यवस्था मिलाइनेछ ।
- शिक्षक,विद्यार्थी तथा अविभावकहरुलाई सघन अन्तरआवद्धताका लागि कक्षा ४ देखि १२ सम्म अध्ययनरत विद्यार्थीहरुलाई (Closer User Group) समुहमा आवद्धिकरण गरिनेछ । प्रधानाध्यापकहरुलाई सूचना प्रविधि सञ्जालिकरणका लागि विशेष व्यवस्था मिलाईनेछ ।
- नगरक्षेत्रका विद्यालयहरुको अनुगमन र मूल्यांकनको लागि वडाको अगुवा विद्यालय ९भबमभच तय ाभभमभच० अनुगमन मोडल अपनाइनेछ, वडा कार्यालय सँगको सहकार्यमा विषयगत रोष्टर, प्रधानाध्यापक र विषयगत विज्ञ शिक्षकहरुको टोली वनाई समह सुपेरीवेक्षण र पेशागत सहायता प्रदान गरिनेछ । अनुगमन मूल्यांकन प्रणालीलाई सूचकमा आधारित (क्स्लमष्अबतयच दबकभम) बनाई सिकाई सुधार र गुणस्तर अभिवृद्धिमा जोड दिइनेछ ।

(३) खानेपानी तथा सरसफाई सम्वन्धी नीतिः

- सबै नगरवासीहरुलाई स्वस्थ पिउने पानीको व्यवस्था मिलाइनेछ । ‘‘एक घर एक खानेपानी धारा’’ को नीतिलाई कार्यन्वयनमा लगिनेछ ।

- रोल्पा नगरपालिकाको केन्द्र एवं सदरमुकाम लिबाङ तथा आसपासका वडाहरुमा अस्तव्यस्त अवस्थामा रहेको खानेपानीको अवस्थालाई दिर्घकालिन रुपमै समाधान गर्न शहरी खानेपानी आयोजनाको कार्यान्वयन गरिनेछ ।
- खानेपानीको समस्यामा रहेका वस्ती तथा स्थानहरुको पहिचान गरि क्रमैसँग खानेपानी आयोजनाहरु सञ्चालन गरिनेछ । जमिनमा पानीको चिस्यान कायम गर्न पुराना पोखरी, कुवाहरुको मर्मत, संहार र रिचार्ज पोखरीको निर्माण कार्य अघि वढाइनेछ ।
- "स्वच्छ खानेपानी, सफा घर र स्वस्थ जीवन" को नारालाई कार्यान्वयमा लैजान स्थानीय समुदाय, नागरिक समाज, सघंसस्थाहरुको समन्वय र नगरपालिकालाई स्वच्छ, सफा नगरीको रुपमा विकास गरिनेछ ।
- रोल्पा नगरपालिकाको समग्र खानेपानी अवस्थाको अध्ययन गरि व्यवस्थित आयोजना संचालनका लागि नगरपालिकामा छुट्टै खानेपानी शाखाको स्थापना गरि काम अगाडि बढाइनेछ ।

(४) कला तथा संस्कृति सम्वन्धी नीतिः

- नगरक्षेत्रभित्रका संस्कृतिक विविधताको संरक्षण, संवद्धन र विकास गरिनेछ । मगर गुरुङ्ग, नेवार,
बाहुन, क्षेत्री लगायतका जातजातीहरुको सँस्कार र सँस्कृतिलाई पर्यटन विकाससंग आवद्ध गरिनेछ ।
- रोल्पा नगरपालिकामा रहेका बहुसंख्यक जाति मगरहरुले शासन चलाएको स्थान जंकोटलाई मगर संग्राहलयको रुपमा विकास गरिनेछ ।
- कला, साहित्य र संस्कृतिको क्षेत्रमा विशेष योजना निर्माण गरि मौलिक कला, संस्कृती र भेषभूषालाई विकास, संरक्षण र नयाँ पुस्तामा हस्तान्तरण गरिनेछ ।
- विशेष महत्व बोकेको वृहत साहित्य महोत्सवलाई यस बर्ष पनि निरन्तरता दिइनेछ ।

(५) समावेशीकरण/ज्येष्ठ नागरिक/महिला/युवा/बालबालिका तथा शहिद परिवार सम्बन्धि नीति :

- शहिद परिवार, बेपत्ता परिवार, घाइते तथा अपाङ्ग र द्वन्द्व पिडितहरुका लागि विशेष कार्यक्रम ल्याइनेछ ।
- बाल विवाह न्युनिकरणका लागि घरपरिवार, समुदायदेखि सचेतनाका अभियानहरु चलाइनेछ । बालविवाह न्यूनिकरण सम्वन्धी पञ्चबर्षिय रणनीतिक योजनालाई कार्यन्वयमा लगिनेछ ।
- जातिय छुवाछुत मानविय कलंक भएकोले छुवाछुत मुक्त नगरपालीका घोषणा अभियानलाई अगाडि बढाइनेछ ।
- लोपोन्मुख जातीहरु,दलितहरु र जनजातीको उत्थान, विकास र संरक्षणको लागि कार्यक्रम उपलब्ध गराईनेछ । दलितहरुको पुर्ख्यौली पेशाको आधुनिकीकरणको लागि विशेष व्यवस्था मिलाइनेछ ।

- भोलिका समाज रुपान्तरणका वाहक बालबालिकाहरुको सर्वाङ्गिण विकासका लागि बाल विकासका चारवटै पक्षहरु (बालवचाउ, बालविकास, बालसंरक्षण, बालसहभागिता) मा ठोश नीति तथा कार्यक्रमहरुको तर्जुमा र कार्यन्वयन गरिनेछ । बालमैत्री स्थानीय शासनको मर्मलाई आत्मसाथ गरिनेछ ।
- ज्येष्ठ नागरिकहरुले आर्जेको ज्ञान, सीप र अनुभवलाई संस्थागत गरिनेछ । घरपरिवार देखिनै ज्येष्ठ नगारिकहरुप्रति श्रद्धा र सम्मानको वातवरण सृजना गरिनेछ । सघींय तथा प्रदेश सरकारसँगको समन्वयमा ज्येष्ठ नागरिकहरुको लागि दिवा सेवा केन्द्र, ज्येष्ठ नागरिक मिलन केन्द, निशुल्क स्वास्थ्य परीक्षण शिवीर लगायतका कार्यक्रमहरु मिलाइनेछ ।
- पैत्रिक सम्पत्ती माथि महिलाको समान अधिकारका लागि पहल गरिनेछ ।
- महिलाहरुले घरयासी काम, परिवारको हेरचाह र बालबच्चाहरुको स्याहार सुस्हारमा पुर्‍याएको योगदानको उच्च मूल्याकंन गर्दै महिलाहरुको लागि सीपमूलक तथा व्यवसायिक तालिमको व्यवस्था गरिनेछ । आमा समुहहरुको व्यवस्थित रुपमा गठन, पुनर्गठन तथा सामुदायिक विकासमा परिचालन गरिनेछ ।
- संरक्षणविहिन बालवालिका र महिलाहरुको उद्धार, संरक्षण तथा व्यवस्थापनका लागि संस्थागत व्यवस्था गरिनेछ । गरिवीकै कारण इटाभट्टामा काम गर्न जाने परम्परालाई विकास आयोजनाहरुलाई श्रममैत्री बनाई रोकिनेछ ।
- महिला तथा वालवालिका संरक्षणका लागि संरक्षण केन्द्र संचालन गरिनेछ ।
- नगरपालिका भित्र रहेका सवै आमा समुह,महिला समुह र किशोरी समुहलाई सुचिकरण गर्ने व्यवस्था गरिनेछ ।
- समान कामको समान ज्याला लागु गरिनेछ ।
- भिन्न क्षमता भएका फरक किसिमले सक्षम नागरिकको विकास र उनन्यनका लागि विभिन्न लक्षित कार्यक्रमहरु सञ्चालन गरिनेछन । यस्ता नागरिकको सामाजिक सुरक्षा र आत्मबल अभिवृद्धिको लागि विशेष पहल गरिनेछ । नगरपालिकाभित्र गठन हुने विभिन्न समिति, कार्यदलहरुलाई समावेशी बनाइनेछ ।

(६) युवा तथा खेलकूद नीति :

- युवाहरु देश विकासका प्रमुख शक्ति हुन भन्ने कुरालाई मध्यनजर गर्दै **"युवा सहितको गाँउ"** भन्ने नारालाई अवलम्वन गरिनेछ । **"युवा सहितको गाउँ, रोल्पा नगरपालिका समृद्धिको अर्को नाउँ"**नामक युवा लक्षित कार्यक्रम लिइनेछ ।
- युवा विकास सम्वन्धी दश बर्षे कार्यक्रम (youth vision-2025)का ५ वटा खम्वाहरु (गुणस्तरीय र व्यवसायीक शिक्षा, रोजगारी,उद्यमशिलता र सीप विकास, स्वास्थ्य र सामाजिक सुरक्षा, युवा परिचाालन सहभागिता र नेतृत्व विकास, खेलकुद र मनोरञ्जन) लाई युवा विकासको मार्गदर्शनको रुपमा सिद्धान्तको रुपमा अगिंकार गरिनेछ ।
- युवाहरुको सीप, सृजना र जाँगरलाई विकास निर्माण र नगरपालिकाको संमृद्धिसँग आवद्ध गर्न नगरपालिकासँग युवा स्वरोजगार कार्यक्रमलाई निरन्तरता दिइनेछ । विदेशवाट फर्केका,

कोरोना प्रभावित युवाहरुलाई लक्षित गरी रोजगार सृजना सम्वन्धी विभिन्न कार्यक्रमहरुको सुरुवाती गरिनेछ । रोजगारी सृजना कार्यका लागि साना तथा उद्यमशिल कर्जा विना धितो उपलव्ध गराउने गरी नेपाल बैंक लिमिटेड लगायतका बैकहरुसँग सहुलियत कर्जाका लागि साझेदारी गरिनेछ ।

- युवा क्लवहरुलाई नगरपालिकामा सुचिकरण गर्ने व्यवस्था मिलाइनेछ ।
- "स्वस्थ जीवन र अनुशासनका लागि खेलकुद" भन्ने नाराका साथ समग्र खेलकुद क्षेत्रको विकासका लागि एक वडा एक खेल मैदानको नीति अवलम्वन गरिनेछ । माडिचौरमा अवस्थित खेलकूद मैदानलाई पूर्वाधारयुक्त सुविधा सम्पन्न रंगशाला विकास गर्न पूर्वाधार विकासका अन्य बाँकि कार्यहरुलाई सघीय तथा प्रदेश सरकारको समन्वयमा अघि वढाइनेछ । लिवाङ स्थित टुँडिखेललाई मिनी खेलमैदान सहितको वहुउपयोगी मैदानको रुपमा विकास र संरक्षण गरिनेछ ।
- खेलकूदको समूचित विकास गर्न खेलकूद समिति निर्माण गरि खेलाडीहरुको खोजी, प्रशिक्षण, खेल पूर्वाधारको निर्माण, प्रतियोगिता र खेलाडीहरुको आत्मसम्मान अभिवृद्धि हुने किसिमका कार्यक्रमहरु सञ्चालन गरिनेछ । भलिबल संघ, फुटवल संघ लगायत सवै खेलकुद संघ तथा संगठन एवं जिल्ला रेफ्रि संघ समेतको नगरपालिका स्तरमा एक संयोजन समिति वनाइनेछ ।
- विद्यालय तहदेखि खेलाडीहरुको पहिचान र विकास गर्न राष्ट्रपति रनिङ्ग सिल्ड प्रतियोगिता र मेयर कप खेलकुद प्रतियोगितालाई पनि निरन्तरता प्रदान गरिनेछ ।

(७) सामाजिक सुरक्षा नीति :

- सामाजिक सुरक्षा भत्ता वितरण बैंक मार्फत गरिनेछ ।
- अशक्त, बहुअपांगता भएका व्यक्ति, अभिभावकविहिन, वेसाहरा व्यक्तिहरुको जीवनरक्षाको लागि नगरपालिकाले अभिभावकत्व ग्रहण गर्नेछ । सबै नागरिकहरुलाई मर्यादित जीवन विताउने वातवरण सृजना गरिनेछ ।
- अभिलेख व्यवस्थापन प्रणालीलाई थप सुद्रिढ तुल्याइनेछ । पञ्जिकरण सेवालाई अनलाइन प्रणालीमा लगिने छ ।
- खरको छाना विस्थापन कार्यक्रमलाई यस बर्ष पनि निरन्तरता प्रदान गरिनेछ ।

(ख) आर्थिक विकास :

(१) कृषि क्षेत्रका नीति तथा कार्यक्रम

- कृषि तथा पशु व्यवसायलाई नगरपालिकाको सम्वृद्धिको मुख्य आधारको रुपमा विकास गरिनेछ।
- कृषि पेशालाई व्यावसायिकरण गरी सामाजिक मर्यादा र प्रतिष्ठाको रुपमा विकास गरिनेछ।
- कृषि विकासका लागि "घरघरमा नगर" भन्ने मूल उद्धेश्य अनुरुप करेसा बारीका लागि उन्नत विउ वितरण मार्फत सबै घरधुरीमा कार्यक्रम पुर्‍याइनेछ ।
- उन्नत विउ वितरणलाई निरन्तरता दिइनेछ ।
- कृषिमा उत्पादनमा आधारित अनुदानलाई प्राथमिकता दिइनेछ ।
- दुध,अण्डा तथा मासु उत्पादनमा रोल्पा नगरपालिकालाई आत्मनिर्भर बनाउदै लगिनेछ । दुधमा आत्मनिर्भरताका लागि उन्नत जातका गाइभैसी वितरण तथा चिलिङ्ग भ्याटको निर्माण गर्दै दुधको आन्तरिक तथा वाह्‌य व्यवस्थापनको लागि दुग्ध विकास सँस्था सँग समन्वय गरि दुध टेङ्कर मार्फत बजारिकरण गरिनेछ ।
- पशु क्षेत्रमा उत्पादमा आधारित अनुदान उपलब्ध गराइनेछ ।
- विदेशवाट फर्केका, पढेलेखेका,बेरोजगार सबै युवाहरुलाई कृषि पेशामा उत्प्रेरित गर्न विशेष कार्यक्रम ल्याइनेछ ।
- रोल्पा नगरपालिकाको दशैवटा वडाका प्रत्येक एक गाँउलाई प्राविधिक तालिम उपलब्ध गराई "एक गाँउ एक उत्पादन" कार्यक्रमद्वारा प्रत्येक ग्रामीण घरमा कम्तीमा "एक घर एक रोजगार" श्रृजना गरिनेछ ।
- सामुहिक र सहकारीको माध्यमवाट कृषि उत्पादन तथा बजारिकरणको अवस्थालाई थप व्यवस्थित गरिनेछ ।
- कृषिमा विशिष्टीकरण गरि नमूना र जैविक उत्पादनमा जोड दिइनेछ ।
- मौरीपालन लाई व्यावसायिक बनाउने कार्यक्रम ल्याइनेछ । यसका लागि संम्भावित क्षेत्रका किसानहरुका लागि आधुनिक मैरीघार र क्षमता विकास गरिनेछ ।
- कृषि उत्पादनलाई भण्डारण र बजारीकरणको लागि नगरपालिका क्षेत्रमा एक चिस्यान केन्द्र ९ऋइीम क्तइच्भ० निर्माण गरिनेछ ।
- माडिचौर, धावाङ, मुलपानी, वाजावाङ, धवाङ, देउराली, लाल्टीवाङ लगायत थप संभावित क्षेत्रहरुको पहिचान गरि नगदे वाली फलफुल तथा तरकारी पकेट क्षेत्रहरुको घोषणा गरिनेछ ।
- परम्परागत र जीवननिर्वाहमुखी कृषि प्रणालीलाई आधुनिक, व्यावसायिक र प्रविधियुक्त बनाई कृषि पशुपंछी पालनको माध्यमले आयआर्जन,स्वरोजगार सृजना आर्थिक विकास र आत्मनिर्भर हुने प्रकृतिका कार्यक्रमलाई अगाडि वढाइने छ ।
- व्यवसायिक कृषि तथा पशुपंक्षीजन्य उत्पादनमा लाग्ने कृषकहरु, विदेशवाट फर्केका युवाहरु तथा कोरोना प्रभावित व्यक्तिहरुलाई अनुदानमा उन्नत विउ, विजन, कृषि तथा पशुविमा, प्राविधिक सहायता प्रदान जस्ता कार्यका माध्यमले क्षमता विकास र उत्पादनमा सघाउ पुरयाउने खालका कार्यक्रमहरु संचालन गरिनेछ ।

- कृषि उपजमा किटनाशक औषधिको प्रयोगलाई निरुत्साहित गर्दै अर्गानिक उत्पादनमा जोड दिइनेछ।
- कृषि उत्पादनको बजारीकरणका लागि लिवाङ्गमा निर्माणाधिन हाटवजार केन्द्रलाई सुचारु गरी ग्रामिण क्षेत्रका अन्य स्थानहरुमा पनि कृषि उपज उत्पादनको पर्दशनी र बजारीकरणको लागि पहल गरिनेछ ।
- तरकारीमा आत्मनिर्भर हुन करेसावारी निर्माणमा प्रोत्साहन गरिनेछ । फलफुलको बढ्दो आयतलाई कमी गर्न एक घर एक फलफुलको नितिलाई लागु गरिनेछ । यसका लागि माटो परीक्षण, विउवीजन,उन्नत जातका फलफुलका विरुवाहरु, र प्राविधिक सहायता उपलब्ध गराउदै लगिनेछ ।

(२) पर्यटन नीति :

- नगरक्षेत्रका पर्यटकिय आर्कषणका संम्भाव्य स्थानहरुको पहिचान, पर्वद्धन र प्रचार(प्रशार गर्दै आन्तरिक एवं वाह्य पर्यटक भित्राउन कार्यमा विशेष पहल गरिनेछ ।
- नगरपालिकाको गौरवको आयोजनाको रुपमा रहेको भ्यूटावर निर्माण प्रक्रियालाई तोकिएकै समयमा सम्पन्न हुने गरी अघि वढाइएको छ । निर्माणाधिन रक गार्डेनको थप संरचनाको निर्माणको लागि विभिन्न सहयोगी सरकारी तथा गैर सरकारी साझेदार निकायहरुसंग सहकार्यका लागि आव्हान गरिनेछ । आगामी बर्षभित्रमा शहिदहरुको स्तम्भ (स्टाचु) तयार गर्ने गरी कार्य अघि वढाइसकिएको छ । यस कार्यमा हालसम्म सहयोग गर्ने सवै व्यक्ति निकायमा धन्यवाद सहित आभार व्यक्त गर्दछौ ।
- पर्यटनको प्रचुर संम्भावना बोकेका जलजला क्षेत्र, सातदोबाटा क्षेत्र, दार्वोट क्षेत्र, घामतारा क्षेत्र,चुनारे भिर,कालिपोखरी लगायतका पर्यटकिय क्षेत्रहरुलाई समेटेर एकीकृत पर्यटन सर्किटको को विकास गरिनेछ । आन्तरिक तथा बाह्य पर्यटकका लागि आर्कषणका लागि पूर्वाधार विकास, मनोरञ्जन, पिक्नीक स्पोर्ट जस्ता अत्यावश्यक कुराहरुको विकासका लागि पहल गरिनेछ । पर्यटकिय क्षेत्र जलजला आवागमनका लागि यातायात, पैदल मार्ग, केवुलकार तथा अन्य विकल्पहरुको सम्भाव्यता अध्ययन गरिनेछ ।
- पर्यटनको विकास र विस्तरका लागि गुरुङगाउँमा रहेको होमस्टे,जंकोटको मगर संग्रहालय,कोटगाउँको दलित संग्रहालय र गुरुङगाउँको गुरुङ संग्रहालयको प्रचार (प्रशार र पूर्वाधारको थप विकास गर्दै लगिनेछ । नगरक्षेत्रका अन्य संम्भाव्य स्थानहरुमा मौलिक भाषा, संस्कृति, भेषभूषा झल्कने गरी होमस्टेको स्थापना, विस्तार र विकासमा जोड दिइनेछ ।
- रोल्पा जिल्ला जनयुद्धको उदगम् स्थल समेत भएकाले युद्ध पर्यटनको प्रचुर सम्भावना बोकेको छ । यसै कुरालाई मध्यनजर गर्दै नगरपालिकामा युद्ध पर्यटनको लागि वृहत योजना तथा कार्यक्रमहरु अगाडि वढाइनेछ । युद्ध संग्रहालयको निर्माण कार्यलाई यसै आर्थिक बर्षमा सुरुवाती गरिनेछ । बन्जी जम्प, जल पर्यटन, हाई अल्टिच्यूट ट्राभलिङ्ग जस्ता साहसिक पर्यटनका लागि सम्भाव्यता अध्ययन गरि पूर्वाधार विकास एवं प्रवर्द्धनात्मक कार्यक्रम संचालन गरिनेछ ।

(३) उद्योग/घरेलु उद्योग सम्बन्धी नीति :

- नगर क्षेत्रमा घरेलु तथा उद्योग स्थापनाका लागि विशेष पहल गरिनेछ । लगानी सम्मेलनवाट प्राप्त सुझाव सल्लाहलाई मध्यनजर गर्दै लगानीकर्तालाई लागि उद्योग क्षेत्रमा प्रोत्साहन गर्ने नीति अंगिकार गरिनेछ । नगरपालिकाको निश्चित क्षेत्रलाई औद्योगिक क्षेत्रको रुपमा विकास गर्न संम्भाव्यता अध्ययन कार्य सुरु गरिनेछ ।
- स्थानीय कच्चा पदार्थमा आधारित जडिबुटी प्रशोधन उद्योग, नेपाली कागज उद्योग, अल्लो धागो उद्योग लगायत अन्य उद्योगको स्थापना गर्न प्रोत्साहन दिईनेछ ।
- लघु उद्यमीहरुको क्षमता विकास, उत्पादनको गुणस्तर सुधार र वजारीकरणको लागि विशेष व्यवस्था गरिनेछ ।

(ग) पूर्वाधार विकास नीति :

- नगरक्षेत्रका प्रत्येक वडाका सडक, खानेपानी, सिंचाई र फोहोर व्यवस्थापन लगायत पूर्वाधार विकास सम्वन्धीक कार्यहरुलाई सम्भाव्यता अध्ययन गरि आयोजना बैंक निर्माण गर्ने प्रक्रियालाई अघि वढाइनेछ । नगरपालिकाका गौरवका पूर्वाधारका आयोजना तोकिएकै समयमा सम्पन्न गर्न विशेष पहल गरिनेछ । पूर्वाधार तथा विकास आयोजनालाई आम नागरिकको आवश्कता सम्वोधन गर्ने र रोजगरी सृजना गर्ने तर्फ केन्द्रित गरिनेछ ।
- सडक गुरुयोजना वनाइनेछ ।
- रोल्पा नगरपालीकाको १० वटै वडा जोड्ने रिङरोडको योजनालाई सघींय तथा प्रदेश सरकारको समन्वयमा अगाडि बढाइनेछ । नगरपालिकाको केन्द्र लिवाङ देखि वडा केन्द्रसम्म जोडिएका सवै सडकहरुलाई स्तरोन्नती गरी बाह्रैमहिना चल्ने गरी विकास गरिनेछ । नगरको सवै वडाहरुमा ठूला योजनाहरु सडक, खानेपानी, सिंचाई एवं अन्य पूर्वाधार निर्माणमा म्एच निर्माण गरि व्यवस्थित रुपमा कार्य सञ्चालन सुरुवाती गरिनेछ । नगरभित्रका पूर्वाधार निर्माण गर्दा वडास्तरीय, नगरस्तरीय र प्रदेश/संघस्तरीय योजना गरी ३ तहमा वर्गिकरण गरि कार्यान्वयन गरिनेछ ।
- छिमेकी जिल्ला तथा अन्य पालिकासँग जोड्ने, नगरपालिका क्षेत्रका विशेष महत्व राख्ने किमिचौर-बाजावाङ-माडिचौर-लिवाङ सडक, घोराही-कोछाप-लिवाङ-थवाङ सडक, लिवाङ-जंकोट-कुरेली सडक, लिवाङ-ह्वामा-मिरुल सडक, खुमेल-भनभने भुम-लिवाङ सुनिलमार्ग, लिवाङ लाटावाङ-मिरुल सडक लगायतका सडकहरुको विकास र विस्तरलाई निरन्तरता दिइनेछ ।
- अत्यावश्यक बाहेक नयाँ ट्याक खोल्ने कार्यलाई निरुत्साहित गर्दै भर्खरै मात्र खोलिएका नयाँ सडकहरुलाई स्तरोन्नती गरि नियमित संचालनमा ल्याइनेछ । पूर्वाधार विकास गर्दा बातवरणीय प्रभाव मूल्यांकनलाई समेत मध्यनजर गरिनेछ । नगरपालिका क्षेत्रभित्र संचालित ठूला आयोजनाहरुको निर्माणमा वातावरणीय प्रभाव मूल्यांकन EIA र BIO Engineering को प्रविधि अवलम्बन गरिनेछ ।
- शहरी योजना तथा भवन निर्माण मापदण्ड, २०७२ को पूर्ण परिपालनामा जोड दिईनेछ ।

- सघींय, प्रदेश तथा नीजि क्षेत्रसँगको सहलगानीमो धाडसीखोला जलविद्युत आयोजनाको निर्माण प्रक्रियालाई अघि वढाइनेछ । हालसम्म पनि विद्युत सुविधा नपुगेका सवै घरमा बिजुली बत्ति पुग्ने गरि सघं तथा प्रदेशसँग समन्वय र सहकार्य गरिनेछ । नगरक्षेत्रका लघुजलविद्युत आयोजनाहरुको सुद्रिढीकरण र क्षमता विकास गरिनेछ ।
- वैकल्पिक उर्जाको रुपमा सौर्य उर्जा, शुन्य फोहोर मैलाको रुपमा वायो ग्यासको विकास गरिनेछ । यसका लागि आगामी बर्षभित्रमा ल्याण्डफिल्ड साइटको व्यवस्था गर्नुका साथै वायो ग्यासको संम्भाव्यता अध्ययन कार्य अघि वढाइनेछ ।
- नयाँ बजार र नयाँ वस्ती विकासका लागि योजनावद्ध प्रयास गरिनेछ । ाबलम एययष्लिन को माध्ययमवाट व्यवस्थित बजार र वस्तीको विकास गरिनेछ । पूरानो बजारहरुलाई क्रमशः सुधार गरि सडक चौडा गर्ने, ढल तथा नालाको व्यवस्था सुधार गरिनेछ । बजारउन्मुख क्षेत्रमा एकीकृत पूर्वाधार विकासमा जोड दिइनेछ । नगरपालिका भित्रका बाटोलाई मापदण्ड अनुसार फराकिलो वनाईनेछ । बजार क्षेत्रमा अव्यवस्थित रहेका पोल तथा तारहरुलाई व्यवस्थित गरिनेछ ।
- नगरक्षेत्र भित्रका वडाहरुमा कुलो तथा पाइप सिँचाइ प्रणालीद्धारा सिँचाइ सम्भव नभएका क्षेत्रहरुमा लिफ्टिङ सिँचाई प्रविधिको अवलम्बन गरिने छ ।
- मडिचौरमा अगाडि बढाइएको घना बस्ति कार्यक्रमलाई एकीकृत पूर्वाधार विकास सहित "स्माट भिलेजको" रुपमा विकास गर्न पहल गरिनेछ ।
- पूर्वाधार विकासमा दिगोपना कायम गर्न सानातिना भैपरी आउने पूर्वाधार निर्माण गर्नका लागि कूल पूँजीगत बजेटको वडा स्तरीय आयोजनाका लागि कम्तिमा ५ प्रतिशत र नगरस्तरीय योजनाका लागि ५ देखि १० प्रतिशत बजेट मर्मत सम्भार कोषमा विनियोजन गरिनेछ । यस्ता आयोजनाहरुको निर्माणमा जिल्लाव्यापी एकरुपताका लागि जिल्ला दररेटलाई अवलम्वन गरिनेछ ।
- नगर यातायात र नगर ग्रामीण यातायातलाई व्यवस्थित र सुरक्षित वनाईनेछ । सवारी अनुशासन कायम गर्दै नगरक्षेत्रभरको न्यूनतम भाडादर कायम गरिनेछ । अटोरिक्सा सञ्चालनका मापदण्ड तयार गरी दर्ता अनिवार्य गरिनेछ । यातायात प्रणालीलाई व्यवस्थित गर्न सवारी मापदण्ड तोकि रुट परमिटको व्यवस्था सुरुवाती गरिनेछ ।
- हेलिप्याडको स्तरउन्नती र नगरक्षेत्रमा एक एयरपोर्टको संभाव्यता अध्ययन प्रकृया अघि वढाइनेछ ।
- विकास आयोजनाहरुलाई पारदर्शी बनाउन ठेक्कामा जाने भए रु २०,०००००। (बीस लाख) भन्दा माथिका योजनाहरुलाई अनिवार्य रुपमा इटेण्डरको प्रक्रिया अवलम्वन गरिनेछ । उपभोक्ता समिति मार्फत सञ्चालन हुने भए कार्यक्रमहरुको जवाफदेहिता अभिवृद्धिको लागि उपभोक्ता समिति दर्ता, नविकरण जस्ता प्रकृयालाई प्रष्टाउन कार्यविधिको तर्जुमा गरिनेछ । विकास आयोजनाका कार्यहरुलाई समयमा सम्पन्न गर्न तथा उपभोक्ता समितिलाई सहज हुने गरी कार्या वातावरण बनाउन योजना शुरु गर्नु पूर्व अभिमुखिकरण तालिमको व्यवस्था गरिनेछ ।

- विकास आयोजना तथा कार्यक्रमहरुलाई तोकिएको समय र गुणस्तरमा सम्पन्न गर्ने परिपाटीको विकास गरिनेछ । बर्षान्तरमा हुने ठूलो खर्च र कार्यचापलाई मध्यनजर गरी असारे विकासलाई प्रतिस्थापन गर्न आयोजना तथा विकास कार्यक्रम कार्यन्वयनको लागि समयसीमा सहितको कार्यविधि तयार गरिनेछ ।

(घ)मर्मत सम्भार सम्बन्धी नीति :

- सवै वडाहरुमा वाह्रै महिना सवारी साधन चल्न सक्ने सडक ९र्बी धभबतजभच च्यबम०वनाउन मर्मत संभार कोष स्थापना गरी सो कोषवाट नियमित काम गरिनेछ ।
- नगरपालिकाको बजार क्षेत्रमा विग्रिएका सौर्य सडक वत्तीहरुको मर्मत, सम्हार गरिनेछ ।

(ङ) वन, वातावरण तथा विपद व्यवस्थापनः

- सफा, सुन्दर र हरियाली नगरपालिका निर्माणका लागि हरित सडक, खोला खोल्सामा वृक्षारोपण, बाँस रोपण, रुख तथा बाँसद्धारा तटवन्धन, सामुदायिक भवनको संरक्षण, खाली ठाँउमा वृक्षारोपण कार्य अभियानकै रुपमा गरिनेछ ।
- बन क्षेत्रलाई समृद्धिको आधारको रुपमा विकास गरी बनवाट आम्दानी, रोजगार सृजना र जीवनस्तर उकास्न जडिवुटी र जैविक विविधताको संरक्षण र संवद्धन गरिनेछ ।
- एक घर एक विरुवा, घरको छत र वरण्डामा कौशि खेतीको शुरुवात गरी नगरलाई सफा र हरियाली नगरको रुपमा विकास गरिनेछ । प्लाष्टिक प्रयोगका हानीहरु बरे आम नगारिकहरुमा सचेतीकरण गर्दै नगरपालिकालाई प्लाष्टिक मुक्त नगरपालिको रुपमा घोषणा गरिनेछ ।
- शहरको सौन्दर्य अभिवृद्धि गर्न रोल्पा नगरपालिकाका शहरी क्षेत्रहरुमा एक पसल/एक घर दुई गमलाको कार्यक्रमलाई अभियानको रुपमा यसैवर्षभित्रमा सम्पन्न गरिनेछ ।
- नगरपालिकालाई पूर्ण सरसफाईयुक्त नगर घोषणा गर्नेतर्फ अभियान अगाडि बढाईनेछ ।
- जडिवुटीलाई प्रकृतिको देनको रुपमा मात्र नभई व्यवसायिक खेतीको रुपमा विकास गरिनेछ । धवाङ, दार्वोट, पातिहाल्ना-भीरखोला तथा ह्वामा क्षेत्रलाई जडिबुटी पकेट क्षेत्रको रुपमा विकास गरिनेछ ।
- नगरको सैंन्दर्यसँग गासिएका माडिखोला र धाङसीखोलाको सफाईमा विशेष ध्यान दिइनेछ । नगरक्षेत्रका अन्य खोला खोल्साहरुमा ढल मिसाउन निरुत्साहन गरिनेछ । माडिखोला र सहायक खोलाको आधुनिक प्रविधि अपनाई वहुउपयोग र संरक्षण गरिनेछ ।
- श्भचय ध्वकतभ प्रणालीलाई अझ प्रभावकारी बनाई घरवाट उत्पादन हुने फोहरलाई मलको रुपमा र अन्य फोहोरवाट आधुनिक प्रविधि अपनाई बैकल्पिक उर्जा निकाल्न थप अध्ययन गरिनेछ ।
- नगरभित्र हुने भूस्खलन, वाढी पहिरो, आगलागी, भुकम्प, आदि जस्ता प्राकृतिक विपत्ति र अन्य कृत्रिम विपत्तिवाट तुरुन्त खोजी, उद्धार र राहत प्रदान कार्य गर्न नगरपालिका, सशस्त्र प्रहरी, नेपाल प्रहरी र नेपाल रेडक्रससँग समन्वय गरिनेछ । नगरपालिकामा विपद व्यवस्थापन केन्द्र

र आपतकालिन कार्यसञ्चालन केन्द्र स्थापना गरिने छ । विपद व्यवस्थापनका लागि अस्थायी क्जभतिभच को व्यवस्था गरिने छ ।

(च)सुशासन तथा संस्थागत सम्बन्धी नीति :

(१)आन्तरिक आय वृद्धि/कर/राजश्व परिचालन सम्बन्धी नीति :

- "हामीले तिरेको कर हाम्रै विकासका लागि" भन्ने अभियानका साथ नगरक्षेत्रका सवै आर्थिक क्रियाकलापहरुलाई करको दायरामा आवद्ध गरिनेछ । नगरपालिकालाई आन्तरिक आयमा सुद्रिढ गर्न राजश्व प्रणालीमा सुधार गरिनेछ । आन्तरिक आय वृद्धि गर्नका लागि राजश्वका/करका विभिन्न क्षेत्रहरुको पहिचान गरिनेछ । करको दर भन्दापनि दायरा फराकिलो नागरिक मैत्री कर नीति अंगिकार गरिनेछ ।
- चालु खर्चलाई मितव्ययी र बाञ्चित सीमाभित्र राखी पुजीगत खर्चलाई प्राथमिकता प्राप्त क्षेत्रमा समयमै खर्च गर्ने प्रणालीको विकास गरिनेछ ।
- नदीजन्य बस्तुहरु बालुवा, गिट्टी र ढुंगाका लागि टेण्डर आव्हान गरि करको दायरामा ल्याउने कार्यलाई निरन्तरता दिइनेछ । नगरक्षेत्रभित्रका टेलिफोन टावर, केवल लाइन र होर्डिड. वोर्डमा कर लगाईनेछ ।
- फोहोरमैला व्यवस्थापन वापत प्रत्येक घरधुरी, संघसंस्था, कार्यालय, व्यापारिक पसललाई कर/शुल्क लगाईनेछ ।
- नगरपालिकाले विभिन्न क्षेत्रवाट प्राप्त गर्ने कर, शुल्क तथा दस्तुरलाई प्रभावकारीरुपले संकलन गर्नका लागि सम्बन्धित सरोकारवाला निकायसँग सहकार्य गरिनेछ ।
- लिसो लगायत वन पैदावर, ढुङ्गा, वालुवा गिट्टी लगायतका क्षेत्रको सुक्ष्म अध्ययन गरि कर प्रणालीमा ल्याइनेछ ।
- नगरपालिका भित्र रहेका खोला तथा खनिज पदार्थहरुको संभाव्य अध्ययन गरिनेछ र उर्जा एवं खनिज पदार्थ उत्खनन कार्यलाई अगाडी बढाइ आन्तरिक आय श्रोतलाई दिगो बनाइनेछ ।

(२) मानव संशाधन सम्बन्धी नीति :

- नगरपालिका कार्यालय, वडा कार्यालय र विषयगत शाखा कार्यालयहरुको कर्मचारीहरुमा ऋजबष्ल या ऋफ्कबलम, सेवा ग्राही प्रति उत्तरदायी र कर्मचारी आचारसंहिता निर्माण गरि सदाचार पद्धति र आत्मानुशासन लागू गरिने छ । आगामी बर्ष जनप्रतिनिधि र कर्मचारीहरुको क्षमता विकासका लागि विज्ञ सहितको कार्यक्रम सञ्चालन गरिनेछ ।
- नागरिकहरुको आकांक्षा र अपेक्षा अनुरुपको जनमैत्री सेवाप्रवाहको लागि तप्परता विकास गर्न उत्प्रेरणाका कार्यहरु सञ्चालन गरिनेछ ।
- कोरोना महामारीको समयमा अहोरात्र खटिने जनप्रतिनिधि, राष्ट्रसेवक कर्मचारी र पत्रकारहरुको स्वास्थ्य विमा कार्यक्रम मार्फत उत्प्रेरणा र सामाजिक सुरक्षा कायम गरिनेछ ।
- कर्मचारीहरुको कार्यसम्पादन मूल्यांकनका वस्तुनिष्ठ सूचकहरु तयार गरी बर्षभरिमा गरी उत्कृष्ट कार्यसम्पादन गर्ने शिक्षक, कर्मचारीलाई पुरस्कृत गर्ने नीति लिइनेछ । आगामी बर्षभित्रमै सवै कर्मचारीहरुको कार्यविवरण वनाई लागू गरिनेछ ।

(३) सुशासन,संगठन विकास तथा कार्यालय व्यवस्थापन सम्बन्धी नीति :

- संघीय सरकार, प्रादेशिक सरकार र स्थानीय तहको ऐन नियमानुसार नगर कार्यपालिकालाई आवश्यक पर्ने श्रोतको व्यवस्था हेरी संगठन संरचना र दरवन्दी श्रृजना गर्न इचनबलष्शबतष्यल म्भखभयिऊभलत ९इम्०अध्ययनको आधारमा पदपूर्ति गरिनेछ । अत्यावश्यक बाहेका आगामी बर्ष नगरपालिकालाई आर्थिक दायित्व पर्नेगरी जनशक्ति थप गरिनेछैन ।
- स्थानीय सरकार संचालनका लागि अहोरात्र कार्यक्षेत्रमा जिम्मेवारी वहन गर्ने सवै कर्मचारीहरुको प्रोत्साहनका लागि संघीय नीति वमोजिम पारिश्रमिकतामा वृद्धि गरिनेछ ।
- नगरपालिकाको आफ्नो भवन नभएको कारण सेवाप्रवाह र आन्तरिक व्यवस्थापनमा परेको कठिनाईलाई महसुस गरी आगामी बर्षभित्र नगरपालिकाको आफ्नै सुविधासम्पन्न भवन निर्माणका लागि पहल गरिनेछ । नगरपालिकामा रहेका विषयगत शाखाहरुलाई व्यवस्थित गर्दै सेवा प्रवाहलाई थप प्रभावकारी बनाइनेछ ।
- कर्मचारीको मनोवल उकास्न उत्कृष्ट कार्य गर्ने नगरपालिकाका कर्मचारी, करदाता, उपभोक्ता समिति, संचारकर्मी, टोल विकास समितिलाई पुरस्कृत गर्ने पद्धतीको सुरुवाती गरिनेछ ।
- सरकारी तथा सार्वजनिक निकाय लगायत सबै क्षेत्रमा सदाचार संस्कृतिको अवलम्वन गरिनेछ । "म भष्ट्राचार गर्दिन र हुन पनि दिन्न देश र जनताका लागि इमान्दार भएर काम गर्नेछु" भन्ने प्रतिज्ञा सहितको सुशासन कार्य संस्कृतिको प्रर्वद्धन गरिनेछ । भ्रष्ट्राचार रोकथाम तथा नियन्त्रणको कार्यलाई थप प्रभावकारी बनाइनेछ ।
- नागरिक मैत्री सेवा प्रवाह, कार्यसम्पादनमा सहजताका लागि नगरपालिकामा कार्यरत जनशक्तिलाई आवश्यकताका आधारमा वडाहरुमा नै रहने गरी परिचालन गरिनेछ ।
- नगरपालिकामा कार्यरत सबै कर्मचारीको मनोवल उकास्न र सेवा प्रवाहलाई जनमैत्री र चुस्त दुरुस्त बनाउन संघीय सरकारले घोषणा गरे बमोजिम तलव सुविधा र अन्य उत्प्रेरणात्मक कार्यक्रमहरु कार्यान्वयनमा ल्याइनेछ ।

(४) सार्वजनिक नीजि साझेदारी नीति :

- गाँउ नगरको रुपमा रहेको रोल्पा नगरपालिकामा गाँउ नगर साझेदारी विकासको रुपमा अगाडि वढाइने छ । नगरपालीकाको विकास र सम्वृद्धिका लागि सहकारी अभियानलाई व्यापक वनाइनेछ ।
- निजी क्षेत्र, सहकारी क्षेत्र र सार्वजनिक क्षेत्र बीच सहकार्यको आधारमा विकासका कार्यक्रम गरिनेछ।
- यस नगरपालिका क्षेत्रभित्र मनोरञ्जनात्मक पार्क, उद्यान, पुस्तकालय, फोहोरमैला व्यवस्थापन, हाट वजार संचालन, जस्ता कार्यका लागि सार्वजनिक निजी साझेदारी मोडलमा काम गर्ने परिपाटीको विकास गरिनेछ । यसका लागि उद्योग वाणिज्य संघ लगायतका अन्य सरोकारवाला निकायसँग सहकार्य गरिनेछ ।

- रोल्पा. स्थित रोल्पा उद्योग वाणिज्य संघ, होटल व्यवसायी संघ,स्थानीय क्लवहरु, सञ्चार संस्थाहरु, यातायात व्यवसायिक समितिहरु, ट्रेक व्यवस्थापन समितिसँग सहकार्य र साझेदारी मोडलमा कार्यक्रमहरु संचालन गरिनेछन ।
- मासु व्यवसायी संघ सँगको सहकार्यमा मासु पसल सुधार, पशुवधशाला निर्माण जस्ता कार्यक्रमहरु संचालन गरिनेछ ।

(५) सूचना तथा संचार नीति :

- सुचना प्रविधिको जमनामा पनि अझैसम्म फोन तथा मोवाइल सेवाबाट कोही पनि वञ्चित हुन नपर्ने गरि नगरपालिकाका नेटवर्क नपुगेका स्थानहरुको पहिचान गरि सघीय तथा प्रदेश सरकारसँगको समेत सहकार्यमा क्षमता विस्तार गरिनेछ ।
- नगरपालिकावाट संचालित विविध विकास कार्यक्रम, सेवा प्रवाह, अन्य गतिविधिहरुको अधिकतम सार्वजनिक गरी पारदर्शिता र जवाफदेहितामा अभिवृद्धि गर्न सूचना तथा सञ्चार प्रविधिको उपयोग बढाइनेछ । सवै वडा कार्यालयहरुको इन्टरनेट क्षमता विस्तार गर्नका साथै विद्यालयहरुमा सूचना प्रविधि भित्राउन अनुदान र प्रोत्साहनका कार्यक्रमहरु सञ्चालन गरिनेछन ।
- स्थानीय पत्रपत्रिका, ँः। जस्ता सञ्चारका साधनहरुको क्षमता विकास मार्फत आम नागरिकको पहुँचयोग्य तुल्याइनेछ । नगरपालिकाका विज्ञापन, सूचना, बैकल्पिक सिकाई कार्यक्रम जस्ता विविध कार्यहरुमा स्थानीय सञ्चार माध्यमहरुलाई प्रोत्साहन गरिनेछ । यस्ता गतिविधिहरुलाई थप प्रभावकारी बनाउन पत्रकार महासंघ लगायत सञ्चार क्षेत्र सँग समन्वय र सहकार्य गरिनेछ ।
- नगरपालिकाको महत्वपूर्ण अभिलेखहरुलाई डिजीटाइजेसन गरी सुरक्षीत गरिनेछ । नगरवासीका सम्पूर्ण अभिलेखहरुलाई खोजेको बेला तुरुन्त पाउने गरी सुरक्षीत भण्डारणको व्यवस्था मिलाइनेछ ।
- खोजमूलक र अनुसन्धानमूलक पत्रकारितालाई प्रवर्द्धन गर्न विभिन्न कार्यक्रम संचालन गरिनेछ ।

(६)सार्वजनिक खर्चमा मितव्ययीता सम्वन्धी नीति :

- राजश्व संकलनमा आउने संकुचन, सघं तथा प्रदेश सरकारवाट प्राप्त बजेट तथा सार्वजनिक खर्चमा पर्ने चापलाई व्यवस्थापन गर्न आगामी बर्ष सार्वजनिक खर्चमा मितव्ययीता अपनाइनेछ । कार्यालय सञ्चालन, इन्धन, मर्मत, आन्तरिक तथा बैदेशिक भ्रमण, कम प्राथमिकताका गोष्ठि, सेमिनार, सवारी साधन खरिद तथा मर्मत खर्चमा उल्लेख्य कटौति गरिनेछ ।
- फिल्डमा खटिने कर्मचारीहरुलाई दैनिक भ्रमण भत्ताको साटो नियामानुसार फिल्ड भत्ता उपलव्ध गराइनेछ ।

- सघींय बजेट नीति अनुरुप कोरोना महामारीको रोकथामको लागि पहिलो पंक्तिमा रहेर कार्यगर्ने चिकित्सक तथा स्वास्थ्य कर्मी, सुरक्षाकर्मी लगायतका राष्ट्रसेवकबाहेक अरुलाई प्रदान हुने प्रोत्साहन भत्ता, अतिरिक्त समय भत्ता, खाना खाजा खर्च, जोखिम भत्ता, अत्यावश्यक बाहेकको भ्रमण खर्च लगायतका सबै प्रकारका अतिरिक्त सुविधा र भत्ता खारेजी गरिनेछ ।

(७)सामाजिक परिचालन तथा टोल विकास नीति :

- टोल विकास सँस्थाको गठन र सहकार्य तथा सामुदायिक संघ संस्थाहरुको सहयोग, समन्वय र सक्रियतामा सामुदायिक विकासका कार्यक्रम संचालन गरिनेछ ।
- सामुदायिक संस्थाहरु एवं लक्षित वर्ग केन्द्रित पूर्वाधार विकास, संथागत विकास, आयमूलक एवं सीपमूलक कार्यक्रम तथा क्षमता विकास सम्बन्धि कार्यक्रमहरु टोल विकास संस्था मार्फत संचालन गरिनेछ ।

(८) न्याय सम्बन्धी :

- स्थानीय सरकार संचालन ऐन,२०७४ तथा अन्य प्रचलित कानूनको परिधिमा रही सर्वसुलभ रुपले सर्वसाधारणलाई न्याय दिलाइनेछ ।
- प्रत्येक वडा कार्यालयहरुमा मेलमिलाप केन्द्रहरुको स्थापना गरी न्याय सेवालाई जनताको घर दैलोमा पु¥याइनेछ ।
- सामाजिक सद्भाव तथा मेलमिलाप प्रवर्द्धन गर्न मेलमिलाप केन्द्रमा काम गर्ने मेलमिलाप कर्ताहरुलाई तालिमको व्यवस्था गरिनेछ ।

(९) मर्यादा पालन सम्बन्धी नीति :

- नगरसभा संचालन कार्यविधि २०७४ मा उल्लेखित मर्यादा पालन सम्बन्धि उल्लेखित विषयहरुलाई कडाईका साथ पालनामा जोड दिईनेछ ।
- जननिर्वाचित प्रतिनिधिहरुका लागि आचारसंहिता लागू गरिनेछ ।
- नगर कार्यपालिकाको वैठकवाट स्वीकृत विभिन्न ऐन, नियमावली, कार्यविधि तथा आचार संहिताको पूर्ण परिपालनामा जोड दिईनेछ ।

(१०) अन्य :

- नगरपालिकाको समग्र कानुनी तथा सामाजिक अवस्थालाई व्यवस्थित गर्न आगामी बर्षभित्रमा नगर प्रहरीको व्यवस्था गरिनेछ । संघीय प्रहरी, प्रादेशिक प्रहरी र आवश्यकता अनुसार नगर प्रहरी विच समन्वय गरी नागरिकको जीउधनको शान्ति सुरक्षा र कानूनी राज्यको प्रत्याभूति दिलाइनेछ ।

- सभ्य र समृद्ध नगरपालिकाका लागि मदिरापान तथा मद्यपानको प्रयोगलाई नियन्त्रण गरिनेछ । मदिरा पसल सञ्चालनको लागि मापदण्ड तयार गरी व्यवस्थित बनाइनेछ ।
- नगरपालिकाको क्षेत्रभित्र रहेका सार्वजनिक जग्गाहरुको अभिलेखीकरण गरी उचित संरक्षण र सदुपयोगको व्यवस्था गरिनेछ ।